

ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ СПІЛКУВАННЯ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗА ДОПОМОГОЮ ГРИ

У формуванні особистості не може бути недооцінена надважлива роль спілкування. Мовне спілкування, незалежно від його форми та жанру, допомагає людині отримати соціальний досвід, який був систематизований та осмислений попередніми поколіннями. Цей досвід дозволяє людині оволодіти духовною, інтелектуальною та матеріальною культурами, а також пізнати світ та саму себе. В результаті, спілкування сприяє соціалізації особистості та коригуванню її поведінки.

На сьогодні одним з найважливіших завдань педагогіки є формування культури спілкування у дітей старшого дошкільного віку. У цьому процесі гра відіграє важливу роль, оскільки допомагає дітям розвивати комунікативні навички та навчає їх співпрацювати, дотримуватися правил та вирішувати конфлікти. Під час гри діти вчаться розуміти одне одного, слухати і дотримуватися правил, що допомагає формувати їх соціальні навички та вміння взаємодіяти з однолітками та дорослими. Зокрема, гра є ефективним засобом виховання культури спілкування у дітей старшого дошкільного віку, оскільки вони вже мають достатній рівень розвитку, щоб зрозуміти та дотримуватися правил гри. Таким чином, ігрова діяльність є провідним видом діяльності дошкільників, який дозволяє їм взаємодіяти комунікативно з оточуючими та навчитися ефективно спілкуватися з однолітками та дорослими.

Дитячі ігри допомагають розвивати емоційність та сприяють формуванню вміння проявляти емпатію та співчуття до інших людей. Наприклад, гра в рольові ігри дозволяє дітям переживати різні емоції та ставитися до них з розумінням, що сприяє розвитку навичок розпізнавання та контролю своїх власних емоцій та поведінки в різних ситуаціях.

Крім того, гра сприяє розвитку у дітей мовлення та мовної культури. Під час гри вони вчаться чітко та зрозуміло висловлювати свої думки та ідеї, а також слухати та розуміти інших. Такі ігри допомагають дітям оволодіти мовним етикетом та навчитися відповідати на запитання ввічливо та адекватно.

До того ж, гра допомагає дітям розвивати творчість та фантазію, що є не менш важливими навичками для формування у них культури спілкування. Під час гри діти вчаться придумувати нові ідеї та розв'язувати нестандартні завдання і задачі, що сприяє розвитку їх творчої думки та ініціативності.

Комунікативна гра є одним з видів ігрової діяльності, який сприяє як

комунікативній, так і мовленнєвій взаємодії між дітьми. Це спільна діяльність, що дозволяє дітям висловлюватись, співпрацювати, враховуючи особливості та інтереси один одного. Комунікативна гра – це навчальне завдання, яке містить мовленнєві, комунікативні та діяльнісні завдання [2, с. 30].

Розвиток культури спілкування у дітей старшого дошкільного віку є важливим завданням педагогіки, і гра є незамінним інструментом у цьому процесі. Вона сприяє розвитку комунікативних навичок, співпраці, виконанню правил та розв'язанню конфліктів.

Основна мета використання комунікативних ігор полягає в допомозі дітям зрозуміти і знайти своє місце в складному та динамічному світі, що характеризується великою кількістю різноманітних явищ, які можуть бути як позитивними, так і негативними. Основне завдання таких ігор полягає у формуванні комунікативних навичок у дітей дошкільного віку. Комунікативні ігри значно впливають на розвиток навичок спілкування та сприяють розвитку пізнавальної сфери дитини.

У процесі гри, дошкільник починає розуміти та орієнтуватися в причинах поведінки людей. Вивчаючи систему людських відносин, він намагається зрозуміти своє місце в ній. Крім того, гра виокремлює реальні стосунки між учасниками, тобто, за висловом Л. Виготського, «гра – це арифметика соціальних відносин» [1, с. 232]. Використання комунікативних ігор допомагає дітям розвивати навички спілкування та вчитися ефективно взаємодіяти з іншими людьми у сучасному світі.

За допомогою комунікативних ігор можна покращити рівень комунікативної компетентності, про що свідчать висловлювання вчених. Це виявляється в здатності адекватно розуміти інформацію та відтворювати тексти на репродуктивному рівні, а також у володінні різними видами монологів та діалогів на продуктивному рівні [4]. Так, методика, розроблена Т. Піроженко, містить ігри, вправи та бесіди, розподілені на блоки, кожен з яких має певні завдання для розвитку комунікативних умінь дошкільників. Автор стверджує, що успішність комунікативних ігор залежить від створення відповідних умов, щоб діти були видимі один для одного, мали можливість проявити себе і не залишались поза увагою. Крім того, під час організації таких ігор варто враховувати індивідуальні особливості кожної дитини, які забезпечують оптимальні умови для розвитку її навичок. На початковому етапі ініціатива може повністю належати дорослому, але пізніше діти самі можуть організовувати прості комунікативні ігри [3].

Крім того, комунікативні ігри є корисним інструментом для розвитку динамічних аспектів спілкування, таких як невимушеність у вступі в контакт, ініціативність та готовність до спілкування. Вони сприяють

розвитку емпатії, співчуття до партнера, емоційності та виразності невербальних засобів спілкування. Крім того, вони сприяють формуванню позитивного самовідчуття, яке пов'язане зі станом розкнутості, впевненості в собі, відчуттям власного емоційного благополуччя та сформованої позитивної самооцінки.

Комунікативні ігри мають за мету встановити емоційний контакт та довіру між дітьми та оточуючими. Емоційне спілкування розвивається під час спільних дій, які супроводжуються посмішкою, лагідною інтонацією та проявом турботи до кожної дитини.

Дитина дошкільного віку краще сприймає нові знання та навички, якщо вони передаються в ігровій формі, враховуючи її психологічні особливості. Тому навчання способам спілкування повинно проводитися з використанням ігор, що сприяють розвитку емоцій та формуванню навичок уникнення конфліктних ситуацій.

Для формування культури спілкування у дітей старшого дошкільного віку педагоги та батьки можуть використовувати різноманітні види ігор. Рольові ігри, настільні ігри та творчі ігри є декількома прикладами таких ігор, які сприяють розвитку різних навичок у дітей. Наприклад, рольові ігри навчають дітей співпрацювати та взаємодіяти з однолітками, настільні ігри розвивають логічне мислення та увагу, а творчі ігри допомагають розвивати фантазію та творчість.

Отже, використання ігор є ефективним інструментом для формування культури спілкування у дітей старшого дошкільного віку. Під час гри діти вчаться співпрацювати, дотримуватися правил, розв'язувати конфлікти та розвивати комунікативні навички, які є надзвичайно важливими для їхнього подальшого життя та успішного інтегрування у суспільство. Тому, педагоги та батьки повинні надавати більше уваги використанню ігор як засобу формування культури спілкування у дітей старшого дошкільного віку.

Список використаних джерел

1. Виготський Л. С. Педагогічна психологія. М.: Педагогіка, 2011. С. 40.
2. Мельничайко О. І. Рідна мова. Комунікативні справи. Тернопіль : Богдан, 2004. 48 с.
3. Піроженко Т. А. Розвиток комунікативно-мовленнєвих здібностей дітей старшого дошкільного віку: дис. ... канд. психол. наук: 19.00.07. К., 2005. 213 с.
4. Пометун О. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання / за ред. О. І. Пометун. К. : А.С.К., 2004. 192 с.